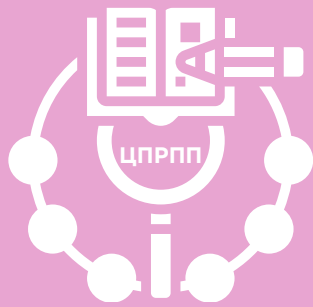

ПЛАНУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

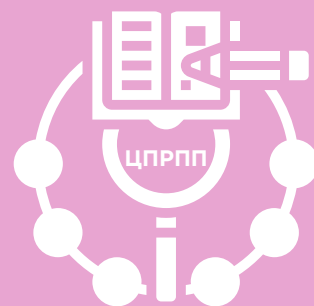
*Брошура до Типової програми підвищення
кваліфікації керівників і педагогічних
працівників центрів професійного
розвитку педагогічних працівників*

2023

ЗМІСТ

- 1 Сутність індивідуальної траєкторії професійного розвитку
- 2 Переваги використання індивідуальної траєкторії для професійного розвитку
- 3 Принципи розроблення індивідуальної траєкторії професійного розвитку
- 4 Інструменти моделювання індивідуальної траєкторії професійного розвитку
- 5 Етапи створення індивідуальної траєкторії професійного розвитку
- 6 Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку
- 7 Завдання для самодіагностики
- 8 Корисні ресурси

ПЕРЕДМОВА

Зміст цієї брошури зумовлено змінами, що постійно відбуваються в освітньому просторі України. Наразі надзвичайно актуальним є одне з питань освіти: як навчити майбутнє покоління через сучасні технології, але з частим оглядом на кращий досвід минулого? Допоможе тільки постійний професійний розвиток педагога.

Планування та визначення індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників – одне з основних завдань центрів професійного розвитку педагогічних працівників (далі – центри). Спланувати таку траєкторію – означає визначити особливий маршрутизатор, що ґрунтується на результатах самодіагностики педагога. До складу траєкторії увійдуть напрями та форми, що забезпечать задоволення особистісно-професійних потреб, розвинути професійні компетентності, сприятимуть безперервній самоосвіті, розширять можливості вибору найбільш доцільних шляхів професійного розвитку педагогічного працівника. Рух педагога за цією траєкторією завжди носить суто індивідуальний характер і визначається окремо в кожному конкретному випадку, виходячи з низки факторів: досвіду, характеру освітніх потреб та інтересів, рівня професійної компетентності, конкретних досягнень, сильних і слабких сторін.

Робота з цього напрямку потребує від фахівців центрів знань та умінь щодо проведення досліджень, менеджменту, психології та аналізу. Але траєкторію можна спланувати тільки в тандемі із педагогом, що дійсно бажає професійного розвитку. У брошурі міститься інформація, яка слугуватиме фахівцям центрів опорою для планування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників.

Важливо пам'ятати, що траєкторія професійного розвитку не може бути прямим відрізком. Це хвиляста лінія, з цікавими компонентами, що немає закінчення, як саме професійне життя.

1. СУТНІСТЬ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

ТРАЄКТОРІЯ –

лінія, яку описує тіло під час свого руху [1].

ІНДИВІДУАЛЬНА ТРАЄКТОРІЯ –

персональний шлях розвитку здібностей, особистісних якостей і психічних процесів особистості [1].

ІНДИВІДУАЛЬНА ТРАЄКТОРІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ –

спрямованість особистості на розвиток професійної компетентності, що передбачає регулювання професійних дій задля реалізації власного потенціалу, досягнення успіху в професійній роботі.

ТРАЄКТОРІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА –

персональний шлях реалізації професійного потенціалу педагогічного працівника, що ґрунтується на його вільному виборі закладу освіти, установи, організації, іншого суб'єкта освітньої діяльності, видів, форм, темпу здобуття освіти та освітньої програми в межах здобуття освіти дорослих [2].

ІНДИВІДУАЛЬНА ТРАЄКТОРІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА –

індивідуальна, персоналізована модель саморегулювання власних професійних дій задля розвитку професіоналізму, професійної компетентності.

ЗАВДАННЯ ФАХІВЦІВ ЦПРПП ЩОДО ПЛАНУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА:

- сприяти активізації процесу самопізнання та саморозвитку педагогів щодо визначення своїх можливостей;
- мотивувати педагогів до моделювання власної траєкторії професійного розвитку, що спрямована на максимальне використання особистісних ресурсів;
- забезпечити ресурсну підтримку та супровід реалізації індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогів.

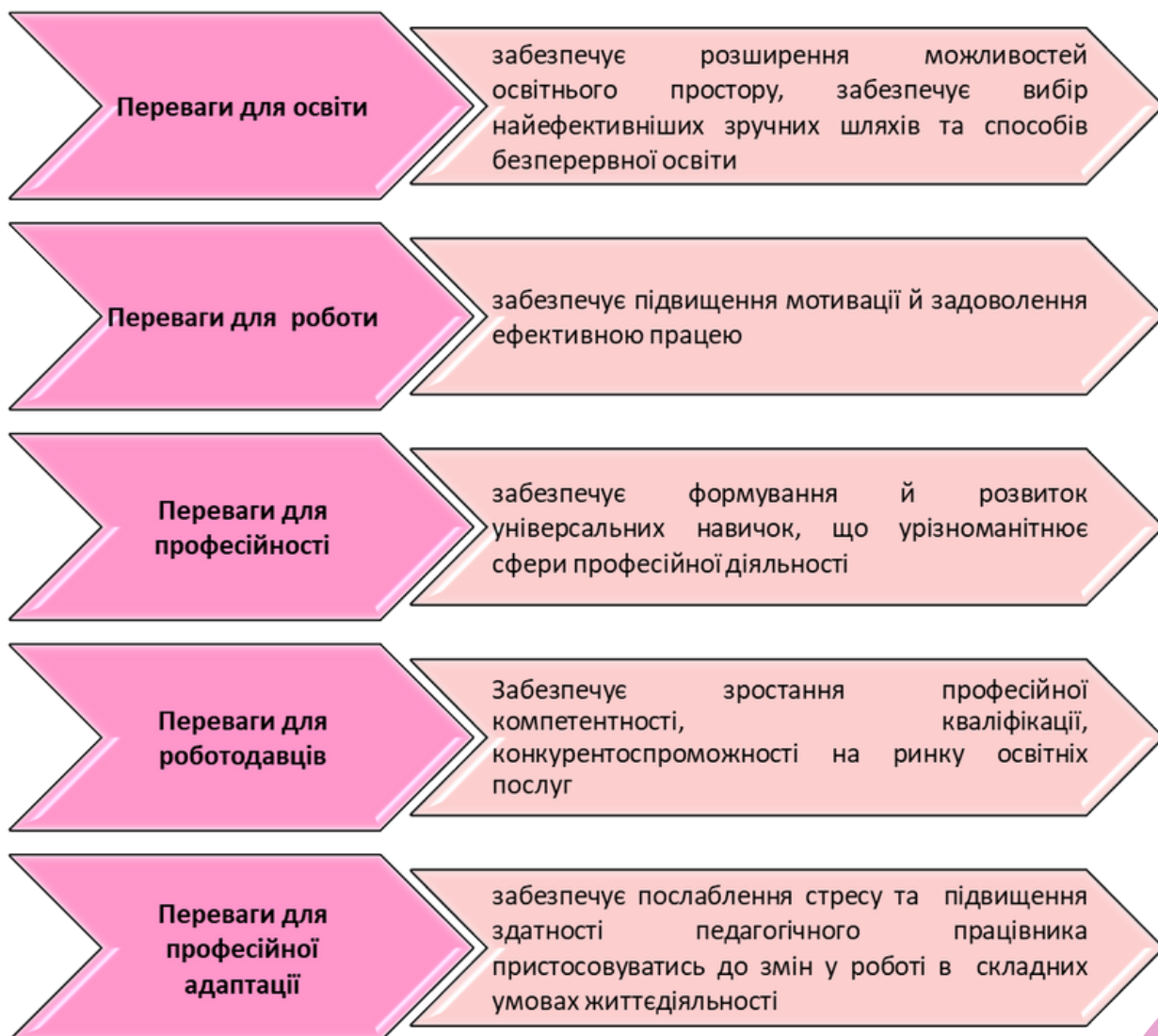
1. Індивідуальна освітня траєкторія: що це та навіщо? Освіторя. URL: <https://osvitoria.media/experience/individualna-osvitnya-trayektoriya-shho-tse-ta-navishho/>

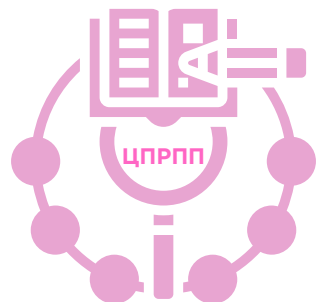
2. Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників (від 29.07.2020 № 672) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/672-2020-%D0%BF#Text>

2. ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

3. ПРИНЦИПИ РОЗРОБЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Принцип — першопочаток, який лежить в основі певної сукупності фактів, теорії, науки [3].

Людиноцентризм — розуміння людиноцентризму як базового принципу розвитку особистості

Синергізм — підвищена результативність спільної дії чинників порівняно з тими ж, які діють окремо

Цільовий підхід — орієнтація на кінцевий результат

Динамізм професійного розвитку — індивідуальна стійкість до змін

Діагностичний підхід — опора на результати моніторингу, самодіагностики

Активність — активізація мотиваційної сфери, відповідальності, академічної мобільності

Індивідуалізація — особистісно орієнтований та особистісно-діяльнісний підхід

Свобода вибору — вільний вибір виду, форми, суб'єкта професійного розвитку

Варіативність — запровадження різних моделей, технік, процедур професійного розвитку

4. ІНСТРУМЕНТИ МОДЕЛЮВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

САМОАНАЛІЗ ВЛАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ –

самостійне вивчення педагогом стану та результатів своєї праці, визначення на його основі напрямів для подальшого професійного розвитку

САМООСВІТА –

свідома діяльність з удосконалення своєї особистості як фахівця: адаптування індивідуальних особливостей до вимог педагогічної діяльності, постійне підвищення рівня професійної компетентності й неперервне вдосконалення своєї особистості [4].

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ –

опановування нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах своєї професійної діяльності [4].

САМОРОЗВИТОК –

багатокомпонентний особистісно і професійно значущий процес, що сприяє формуванню індивідуального стилю професійної діяльності, допомагає осмисленню власної самостійної діяльності, є засобом самовдосконалення і становлення професіонала [4].

САМОМЕНЕДЖМЕНТ –

послідовне і цілеспрямоване використання педагогом у професійній діяльності випробуваних методів і практичних прийомів для підвищення ефективності виконуваних процедур та операцій, досягнення намічених цілей.

5. ЕТАПИ СТВОРЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

4

Узагальнюючий етап

Моніторинг рівня сформованості професійних компетентностей відповідно професійних стандартів.

3

Практичний етап

Апробація та закріплення у практиці роботи набутих знань, умінь і навичок

2

Інформаційний етап

Підвищення кваліфікації за програмами, які враховують вимоги професійних стандартів та допоможуть набути необхідних знань, умінь і навичок, сформувати/розвинути професійні компетентності. Формальна, неформальна та інформальна освіти. Самоосвітня діяльність відповідно професійних стандартів

1

Діагностичний етап

Аналіз досвіду. Самооцінювання власної професійної діяльності відповідно професійних стандартів та вимог часу. Визначення напрямів підвищення кваліфікації та самоосвітньої діяльності

6. ПРОЄКТУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ [5]

Матриця проєктування траєкторії професійного розвитку педагога

Структурні елементи								Система базових понять наукових підходів
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	МОДЕЛЬ "ЛЮДИНА ЗНАЮЧА": людиноцентризм, права і свободи, вибір (вільний і морально відповідальний (антропоцентричний підхід); система, цілісність (системний підхід); самоорганізація, нелінійність, синергія (синергетичний підхід); інформація, знання, інформаційні процеси (інформаційний підхід) КОГНІТИВНИЙ РІВЕНЬ							
1	2	МОДЕЛЬ "ЛЮДИНА ВМІЮЧА": вміння, діяльність, мислєдіяльність, метазнання (діяльнісний підхід); технологія, технологізація, персоналізація (технологічний підхід) ДІЯЛЬНІСНИЙ РІВЕНЬ						
1	2	3	МОДЕЛЬ "ЛЮДИНА ЦІНУЮЧА": цінність, смисл, ціннісні орієнтації (аксіологічний підхід); самоцінність особистості, суб'єкт, суб'єктність, цілепокладання, рефлексивність (особистісно зорієнтований підхід) АКСІОЛОГІЧНИЙ РІВЕНЬ					
1	2	3	4	МОДЕЛЬ "ЛЮДИНА ДОСВІДЧЕНА": компетентність, здатність, практична досвідченість, практична вмільсть (компетентнісний підхід); професійний розвиток / саморозвиток, професіоналізм (андрагогічний підхід); середовище, взаємодія, умови, соціально-педагогічна ініціатива педагога (середовищний підхід) КОМПЕТЕНТНІСНИЙ РІВЕНЬ				
1	2	3	4	5	МОДЕЛЬ "ЛЮДИНА ДУМАЮЧА": проєктність культури, проєктування, дослідження (культурологічний підхід) КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ РІВЕНЬ			
1	2	3	4	5	6	МОДЕЛЬ "ЛЮДИНА РОЗУМІЮЧА": розуміння, інтерпретація, смисл (герменевтичний підхід) ГЕРМЕНЕВТИЧНИЙ РІВЕНЬ		
1	2	3	4	5	6	7	МОДЕЛЬ "ЛЮДИНА УСПІШНА": зрілість, акмеопотенціал, акмеологічна позиція, самореалізація (акмеологічний підхід) АКМЕОЛОГІЧНИЙ РІВЕНЬ	

Коментар до таблиці: 1 – знання; 2 – вміння; 3 – цінності; 4 – досвід; 5 – мислення; 6 – розуміння; 7 – акмеопотенціал (див. таблицю 1).

5. Мариновська О. Я. Методологічні аспекти проєктування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога. *Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя»: збірник тез доповідей науково-практичної конференції з міжнародною участю*, м. Краматорськ, 10 грудня 2020 р. / відп. ред. Д. В. Малєєв. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. С. 14-23.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОДІАГНОСТИКИ

Завдання 1. Встановіть відповідність між типом запитань і запитанням

А	Узагальнюючий етап	1	Підвищення кваліфікації за програмами, які враховують вимоги Професійних стандартів та допоможуть набути необхідних знань, умінь і навичок, сформувати та розвинути професійні компетентності. Формальна, неформальна та інформальна освіти
Б	Практичний етап	2	Моніторинг рівня сформованості професійних компетентностей відповідно Професійних стандартів
В	Інформаційний етап	3	Самооцінювання власної професійної діяльності відповідно Професійних стандартів та вимог часу
Г	Діагностичний етап	4	Самоосвітня діяльність відповідно Професійних стандартів

Завдання 2. До центру звернувся педагогічний працівник, який не розуміє значення Професійного стандарту для його професійної діяльності та планування індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Установіть черговість дій консультанта у даній ситуації.

1. Запропонувати педагогу допомогу в побудові його індивідуальної траєкторії професійного розвитку на основі самодіагностики.
2. Проконсультувати педагога щодо змісту професійного стандарту та його ролі у професійному розвитку.
3. Підготувати індивідуальну програму професійного розвитку, до якої включити програми підвищення кваліфікації, ресурси для самоосвіти.

Тестові завдання

1. Для побудови індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічного працівника обов'язковими умовами є:

- а) самодіагностика;
- б) самоменеджмент;
- в) самовдосконалення;
- г) бажання саморозвитку.

2. До інструментів моделювання індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога належать:

- а) самоаналіз власної професійної діяльності;
- б) самоосвіта;
- в) саморозвиток;
- г) самоменеджмент;
- в) саморегуляція.

3. Індивідуальна траєкторія професійного розвитку педагогічного працівника регулюється:

- а) Професійним стандартом;
- б) законом України “Про освіту”;
- в) Положенням про атестацію педагогічних працівників.

4. Чи правильне твердження, що консультант центру має обов'язково надавати допомогу педагогічним працівникам у формуванні їхньої траєкторії професійного розвитку?:

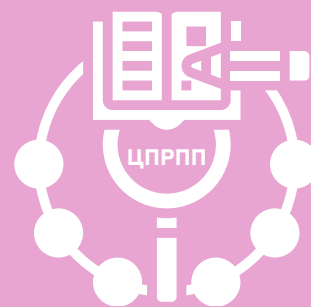
- а) так;
- б) ні.

8. КОРИСНІ РЕСУРСИ

1. Назаренко О., Олесюк Н. Як за допомогою профстандарту вибудувати індивідуальну траєкторію професійного розвитку педагогів. *Практика управління дошкільним закладом*. № 1. 2022. URL: <https://ezavdnz.expertus.com.ua/947142>
2. Проєктування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагога в контексті Концепції «Освіта впродовж життя»: збірник тез доповідей науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Краматорськ, 10 грудня 2020 р. / відп. ред. Д. В. Малєєв. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2020. 284 с. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/185-723-PB%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/185-723-PB%20(1).pdf)
3. Професійний стандарт учителя нового покоління URL: https://reosvita.org/wp-content/uploads/2021/09/publikacziya_110821-1_220114_162725.pdf
4. Шабала Ю. А. Науково-методичний кейс «Set of competencies» як засіб професійного розвитку педагогічних працівників. *Варіативні моделі і технології трансформації професійного розвитку фахівців в умовах відкритої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., м. Київ, 23 черв. 2022 р.* Київ: ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти», 2022. С. 403–408. URL: <http://surl.li/nwpyx>
5. Ясінська Н.В. Сучасна наука про проєктування індивідуальної освітньої траєкторії педагога в системі неперервної освіти. *Науково-методичний журнал "Педагогічний пошук"* № 2/2022 С. 49–53. URL: <http://surl.li/nwqsg>

uiro.sektorprofrozvitok@gmail.com

uied.org.ua

вул. Митрополита Василя Липківського,
36, 03035, Київ, Україна

Матеріали цієї публікації можуть вільно використовуватись за умови такого покликання:

Стягунова О. Планування індивідуальної траєкторії професійного розвитку педагогічних працівників: брошура до Типової програми підвищення кваліфікації керівників і педагогічних працівників центрів професійного розвитку педагогічних працівників. Київ. УІРО. 2023. 13 с.

